

Павленко Андрій Олександрович

Концептуальний дискурс постдемократії як середовище генерування моделей нової демократизації

УДК 321.7

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616>.

2026-1.19

Стаття поширюється на умовах відкритої ліцензії CC BY 4.0

Павленко Андрій Олександрович
аспірант кафедри політології, соціології
і публічного управління
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
вул. Наукова, 72, Дніпро, Україна
ORCID: 0009-0002-3875-8637

Стаття присвячена дослідженню дискурсивної інтерпретації постдемократії як конструкту, який відображає соціальний вимір демократії та підґрунтя для розуміння потреби в демократизації на основі конкретних вимог та позицій. Актуальність теми зумовлена тим, що розвинені демократії, які переживають кризу постдемократії, мають потенціал «відштовхування» від найнижчого стану ерозії та подальшого якісного прогресу. Крім того, сучасне цифрове політичне середовище формує нову реальність для горизонтальних публічних і непублічних політичних консультацій, що дає змогу виявляти позиції ключових дійових осіб. В умовах елітизації демократичної політики постдемократичні тенденції сприяють відчуженості, апатії та недовірі серед громадян. Також утворюється політико-інституційне середовище, в якому домінують технократичне управління та корпоративний вплив. Метою статті є оцінювання евристичної спроможності сучасного концептуального дискурсу постдемократії стосовно нових перспектив демократизації. Встановлено, що цифрові технології та платформи електронної участі революціонізували можливості прямої участі, дозволяючи громадянам брати участь у процесах розробки політики. Автор наголошує, що множинність соціальних суб'єктів, які можуть зробити свій внесок у демократичні процеси, зростає, якщо їм надається належна інституційна підтримка та захист. Сучасний дискурс інновацій демократизації є безперервним, адаптивним процесом, а не лінійною траєкторією. Він відкриває простір для «сміслових експериментів» з новими демократичними моделями, які реагують на сучасні виклики. Ключовою тезою дискурсивного середовища щодо багатьох демократій, які розвиваються, є твердження, що процес демократизації продовжується через інституційні реформи, зміцнення громадянського суспільства та міжнародну співпрацю. За результатами аналізу дискурсивних перспектив підкреслено, що можливості демократизації в сучасному світі попри все залишаються багатообіцяючими. Однак, фокус трансформації зміщується з простого процедурного дотримання демократичних норм на суттєву політичну залученість, розширення прав і можливостей та спільну політичну креативність. Виявлено, що аргументи учасників дискурсу виражають обґрунтоване занепокоєння, що постдемократичні режими характеризуються відстороненістю еліт від суспільних потреб та прагнень. Вказані порівняння виявляють приховані альянси, внутрішньопартійні інформаційні потоки та потенційні конфлікти інтересів. Встановлено, що дискурсивне просування інноваційних демократичних практик підкреслює важливість децентралізації та поліцентричного управління, де влада розподіляється між кількома рівнями та групами політичних акторів. З'ясовано, що висловлення позицій щодо де-демократизації спрямоване на демонстрацію процесуального виміру втрати актуальності демократичних цінностей як мети політичних перетворень. Подальші дослідження мають зосередитися на враховуванні дискредитаційного потенціалу самого терміну «постдемократія» в умовах інформаційних та комунікаційних провокацій.

Ключові слова: демократизація, постдемократія, публічний дискурс, політичні інститути, соціальні верстви, соціальні вимоги, політичний консенсус.

Вступ. Розвиток сучасної теорії демократії спрямований на поглиблення уявлень щодо перспектив кризових явищ в умовах цифрового політичної участі та згортання традиційного політичного представництва. Соціальний вимір демократії є підґрунтям для розуміння потреби в демократизації на основі конкретних вимог та позицій.

Концепція постдемократії спрямована передусім на пошук зниження актуальності демократичних практик і норм саме в контексті соціальних інтересів і прагнень громадян. Водночас постулювання поширення постдемократії як нового політичного порядку не вичерпує можливості для подальших демократичних трансформацій та модернізації політичної системи. Образно кажучи, розвинені демократії, які переживають кризу постдемократії,

мають потенціал «відштовхування» від найнижчого стану та подальшого якісного прогресу.

Сучасні концептуальні обговорення постдемократії намагаються з'ясувати причини незадоволення демократичним політичним порядком з боку провідних масових соціальних верств. Можливість подолання викликів постдемократії на основі з'ясування нових перспектив демократизації є важливим елементом розбудови аргументаційної структури політичного представництва та політичного врядування на новій інклюзивній основі. Цифрове політичне середовище формує нову реальність для горизонтальних публічних і непублічних політичних консультацій, що дає змогу виявляти позиції ключових дійових осіб. Водночас відкритим за життя питання мотивації

політичної участі в умовах зневіри в демократичних механізмах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжні та українські науковці намагаються сформулювати ставлення до проявів постдемократії та подолання постдемократичних тенденцій. М. Августін пропонує шлях виходу з глухого кута постдемократії [6], Ю. Габермас досліджував кризу Європейського Союзу у світлі конституціоналізації міжнародного права [8], П. Розанваллон розглядає контрдемократію як політику в епоху недовіри [10], Т. Шоріна вивчає постправду як реальність девальвованої культури в епоху кризи сучасної демократії [4]. Поряд з цим необхідно розкрити особливості концептуальних альтернатив демократизації, які знаходять вираз в дискурсивному смисловому полі.

Метою статті є оцінювання евристичної спроможності сучасного концептуального дискурсу постдемократії стосовно нових перспектив демократизації. Завданням статті є розкриття можливостей посилення підтримки демократії на соціальному рівні як ресурсу подальшої модернізації.

Методологія дослідження. У роботі застосовано комплекс загальнонаукових та фахових методів. Логічний синтез застосовано для узагальнення дискурсивних позицій авторів, які обговорюють концептуальні альтернативи постдемократії. Аналіз дискурсу застосований для виокремлення ключових тенденцій з'ясування продемократичних перспектив розвитку трансформаційних політичних систем. Інституційний підхід використано для ідентифікації основних акторів-бенефіціарів порядку постдемократії та продемократичного інноваційного розвитку.

Результати. Міждисциплінарний (переважно політико-теоретичний та політико-філософський) дискурс за тематикою постдемократії на сучасному етапі характеризується сприйняттям того, що демократичні інститути та процеси стають дедалі більш дискредитованими, влада зосереджена в руках невеликої еліти, а механізми участі та представництва зменшені або набувають символічного значення. Критики стверджують, що ця тенденція підриває перспективи справжньої демократизації, розмиваючи зв'язок між політичними елітами та соціальним середовищем. Постдемократичні тенденції сприяють відчуженості, апатії та недовірі серед громадян, а також створюють політико-інституційне середовище, в якому домінують технократичне управління та корпоративний вплив. Дослідник К. Грей, вважає, що постдемократія не враховує досвід країн, які пережили періоди авторитарного девелопменталізму, за яким слідували обмежені «подвійні переходи» як до демократії, так і до неолібералізму. Звичайно, у Південній Кореї методи примусового правління змінилися з часів переходу 1987 року [7].

Низка подій в теорії та практиці демократії свідчать про те, що наратив про відірваність еліт від

позиції мас, може бути оскаржений і потенційно скасований інноваційними демократичними трансформаціями. Останні «переналаштовують» та відроджують відносини довіри та порозуміння між елітами та суспільством. Означені трансформації охоплюють низку інституційних інновацій, механізмів політичної участі та технологічних досягнень, спрямованих на поглиблення демократичної взаємодії, підвищення прозорості та сприяння інклюзивним процесам прийняття рішень за умови усунення репресивного тиску. К. Грей на основі аналізу розвитку Південної Кореї стверджує, що прямі державні репресії щодо праці зменшилися, здатність працівників брати участь у колективних діях була обмежена, перш за все, через зростаюче використання приватних охоронних підрядників, а також нових правових механізмів, які сприяють отриманню компенсації через суди для покриття фінансових наслідків страйків [7].

Крім того, цифрові технології та платформи електронної участі революціонізували можливості прямої участі, дозволяючи громадянам брати участь у процесах розробки політики, контролювати діяльність уряду та висловлювати свої вимоги в режимі реального часу на глобальному рівні. Це знаходить відображення в сучасних дискурсивних обговореннях. К. Грей розглядає концепцію постдемократії Коліна Крауча та її акцент на тому, як економічна глобалізація підриває демократію та сприяє виключенню праці. Хоча цей підхід є проникливим, він ґрунтується на західному емпіричному упередженні, яке зосереджується на часовому переході від «консенсусної» кейнсіанської держави загального добробуту за фордистського капіталізму до «примусового» неолібералізму. Це нехтує просторово диференційованою природою досвіду неолібералізму та пов'язаних з ним політичних форм [7].

У рамках дискурсивного просування нових шляхів демократизації концепція інклюзивної демократії наголошує на важливості визнання різноманітності та забезпечення політичної участі маргіналізованих груп, меншин та історично виключених спільнот [10]. Цей підхід ставить під сумнів елітарне уявлення про те, що сучасні демократії керуються виключно вузьким менеджерським класом або економічною елітою, натомість підкреслюючи множинність соціальних суб'єктів, які можуть зробити свій внесок у демократичні процеси, якщо їм надається належна інституційна підтримка та захист. К. Грей з'ясував, що в останні роки все більша увага науковців приділяється поглибленню суперечностей між демократичною політикою та глобальною гегемонією неоліберального капіталізму. Однією з особливо впливових спроб теоретизувати цей зв'язок стала концепція Коліна Крауча «постдемократії», яка зосереджується на тому, як економічна глобалізація та сучасні зрушення до неолібераль-

ного капіталізму підірвали політичну демократію та сприяли виключенню праці та інших соціальних сил. Зокрема, підхід досліджує, як кейнсіанська держава загального добробуту за фордистського капіталізму була підірвана через зростання глобалізуючих сил, таких як транснаціональні корпорації, які змогли налаштувати окремі національні держави одна проти одної, що мало негативні наслідки для демократичного правління [7].

Дискурсивні обґрунтування нових моделей демократизації постулюють прозорості, підзвітності та взаємному впливу. Ці інноваційні підходи допомагають відновити довіру та соціальну згуртованість, спростовуючи аргументи про те, що постдемократія призводить до суспільної ізоляції [11]. Визнання того, що демократизація є безперервним, адаптивним процесом, а не лінійною траєкторією, відкриває простір для експериментів з новими демократичними моделями, які реагують на сучасні виклики, такі як глобалізація, технологічні зміни та соціальна фрагментація. К. Грей стверджує, що аналітичне надання постдемократією переваги часовому переходу від кейнсіанської держави загального добробуту за фордистського капіталізму до неолібералізму демонструє емпіричну упередженість до розвинених економік Західної Європи та Північної Америки таким чином, що нехтує просторово диференційованими проявами неолібералізму та пов'язаними з ними розбіжностями в способах політичного правління. Постулюючи перехід від консенсусних способів політичного правління до більш примусових державних стратегій, постдемократія недостатньо враховує досвід країн, які пережили періоди авторитарного розвитку, за яким слідували обмежені «подвійні переходи» як до демократії, так і до неолібералізму [7].

Глобальне значення концептуальних обговорень демократичної трансформації вказує на те, що кризовий наратив, пов'язаний з постдемократією, не є універсальним, а залежить від контексту. У багатьох демократіях, що розвиваються, та перехідних суспільствах процес демократизації продовжується через інституційні реформи, зміцнення громадянського суспільства та міжнародну співпрацю

Демократія, попри кризові явища здатна до трансформації та оновлення, коли інституційний дизайн та політична культура розвиваються відповідно до сучасних вимог. Поточні експерименти з інноваційними демократичними формами вказують на конструктивне політичне майбутнє, де розрив між соціальним середовищем та елітою можна пом'якшити. Здійснити це можливо на основі цілеспрямованих зусиль щодо демократизації влади та поширення політичних знань, створенню більш стійкої та підзвітної політичної системи [8]. У контексті соціально-трудової та економічної логіки пропонується низка заходів, які посилять позитивне соціальне сприйняття демократичної влади

та механізмів соціальної репрезентації на політичному рівні. К.Грей висуває як необхідний цілеспрямований аналіз чотирьох ключових політик, які були центральними для цих зусиль: (i) перетворення нелегальних працівників у державних організаціях на штатних; (ii) дотримання стратегії «зростання, орієнтованого на дохід», шляхом підвищення мінімальної заробітної плати; (iii) скорочення робочого часу; та (iv) ратифікація основних конвенцій Міжнародної організації праці (МОП) [7].

З нормативної точки зору, перехід до більш партисипативних, інклюзивних та обговорювальних моделей демократії узгоджується з основними її цінностями. В рамках дискурсу йдеться про плюралізм, рівність та народний суверенітет. Збереження цих базових принципів кидає виклик песимістичному погляду на те, що постдемократія сигналізує про неминучу ерозію базових принципів. Солідарна дискурсивна перспектива підкреслює, що можливості подальшої демократизації залишаються відкритими, коли фокус зміщується з простого процедурного дотримання на суттєву залученість, розширення прав і можливостей та інституційно-акторну координацію. К. Грей слушно зауважує, що консервативна демократія характеризується низькою явкою виборців, що є наслідком відсутності змістовного вибору, вузьким ідеологічним спектром, у якому антикомуністична риторика залишається поширеною, виключенням праці та нездатністю політичної системи представляти бідних і робітничий клас, а також слабкими політичними партіями, що представляють корисливі інтереси еліти [7].

Технологічні інновації цифрового суспільства також спростовують аргумент адептів концепції постдемократії про те, що еліти монополізували політичну владу та відірвались від соціального середовища. Діджиталізація надає (щонайменше концептуальну) можливість маргіналізованим групам підвищити прозорість та створити нові канали впливу, які є доступними та інклюзивними. К. Грей, натомість відстоює тезу, згідно з якою постдемократія не враховує досвіду країн, які пережили періоди авторитарного розвитку, за яким слідували обмежені «подвійні переходи» як до демократії, так і до неолібералізму. Звичайно, у Південній Кореї методи примусового правління змінилися з часів переходу 1987 року. Хоча прямі державні репресії праці зменшилися, здатність працівників брати участь у колективних діях була обмежена, перш за все, через зростаюче використання приватних охоронних підрядників, а також нових правових механізмів, які сприяють отриманню компенсації через суди для покриття фінансових наслідків страйків [7].

Феномен постдемократії став важливим предметом концептуальних дискусій та прикладного політичного аналізу, порушуючи глибокі питання про майбутнє демократичного управління, легітимності та соціальної згуртованості в сучасних

суспільствах. Аргументи учасників дискурсу виражають обґрунтоване занепокоєння, що постдемократичні режими характеризуються відстороненістю еліт від суспільних потреб та прагнень, що призводить до кризи легітимності та ослаблення основоположних принципів демократії, зокрема легітимності виборчих процедур [10]. Український аналітик Є. Ланюк зазначає, що вибори є один із найважливіших принципів демократії. Чи народ самостійно обирає владу та виражає свою волю через політичні інститути — чи йому нав'язують її згори? Бездоганні вибори є важливим індикатором демократичного, а отже вільного суспільства, адже вони передбачають цілу низку інших прав та свобод, зокрема свободу слова та ЗМІ (бо ж хіба може народ сформувавши свій вибір, якщо йому закривають рота?), свободу мітингів і зборів, право створювати незалежні громадські об'єднання, розмежування держави і Церкви, невтручання силових структур у політичне життя тощо. Саме тому їх часто трактують як лакмусовий папірець, який свідчить про стан суспільства в цілому. Але чи може суспільство не бути демократією, навіть якщо у ньому дотримані всі її формальні ознаки, що найперше стосуються виборів? [1].

Дискурсивне просування інноваційних демократичних практик підкреслює важливість децентралізації та поліцентричного управління, за якого влада розподіляється між кількома рівнями та групами акторів. Це дозволяє місцевим громадам, організаціям громадянського суспільства та соціальним рухам безпосередньо впливати на політичний порядок денний. Натомість український аналітик В. Ткач відзначає, що тотальне адміністрування діяльності людини починає проникати вже й у приватні й інтимні сектори її життя. Поле «що можу?» нестримно звужується, хоча зовні все може виглядати інакше. Не можна говорити про усвідомлене й щире «можу», якщо вся життєдіяльність відбувається під наглядом «адміністратора», якому підпорядковано всі силові структури. В результаті ми отримуємо примусовий вибір [3].

Тенденція до переважання (утвердження) постдемократії викликає обґрунтовані занепокоєння щодо системної кризи відсторонення прав громадян, елітизму та легітимності. Просування демократичних інновацій демонструє, що ці виклики можна вирішити за допомогою цілеспрямованих реформ, технологічного розширення прав і можливостей та інклюзивних практик навіть у колективістських країнах Південно-Східної Азії. У цьому контексті К.Грей наголошує, що концепт постдемократії застосовується вченими до Південної Кореї, аби зрозуміти напруженість між демократичною політичною системою країни та загальною структурою неоліберального капіталізму. Ця напруженість стала особливо очевидною за консервативних адміністрацій Лі Мен Бака та Пак Кин Хе [7].

Концепти стійкості та адаптивності нових демократичних практик на дискурсивному рівні підкреслюють, що занепад традиційного домінування еліт не є вирішальним висновком, а можливістю для переосмислення демократичних відносин та процесів. Інтеграція технологічних, інституційних та соціальних інновацій служить доказом того, що демократичні відносини є адаптивними та здатні підтримувати легітимність та участь, необхідні для здорових демократій. При цьому Пітер Ізаксон наголошує, що західна демократія перетворилася на систему спектаклю, керованого елітою, де реальний політичний вибір і державна діяльність майже зникли. Ідеал «суверенних демократичних держав» поступився місцем логіці довіри «винятковим» людям керувати «надзвичайними станами» [9].

Наративи про занепад демократичного урядування та репрезентації, пов'язані з постдемократією, дискурсивно переосмислюються як стимул для інновацій. Неминуче погіршення є лише негативною концептуальною альтернативою громадянського суспільства до впровадження трансформаційних практик, які зміцнюють життєво важливі зв'язки між елітами та соціальним середовищем. П. Ізаксон вказує, що демократичне прийняття рішень затьмарилося постполітичною інерцією. Чи потрібна нам нова лексика, щоб описати анемію демократії, яку ми на Заході успадкували? [9].

Дискурсивне відродження партисипативного активізму підкреслює потенціал для демократичного оновлення через ініціативи «знизу вгору», які відновлюють зв'язки між соціальним світом та елітою на основі спільних цінностей та колективних інтересів. П. Ізаксон бачить цей процес завдяки нещодавно відкритій здатності лідерів називати всі форми неортодоксальної думки, правдиві чи хибні, «дезінформацією». Брендування призводить до осуду. Здійснення влади виключати все, що кидає виклик статус-кво, не лише обмежує демократію; воно також підриває її. Сама ідея політики, що розуміється як прийняття рішень людиною, перестає існувати. Це так, ніби ми живемо в межах неоліберальної машини, здатної до самоврядування та потребує мало або взагалі не потребує прямого людського втручання. Єдині людські навички, які потрібні, — це натискання на правильні важелі у відповідний момент. Вступаючи в епоху штучного інтелекту, ми не можемо відкидати ідею про те, що система могла б досягти повної автономії. Дехто називає це матрицею [9].

Попри песимістичні прогнози, концептуальні трансформації постдемократії, відображені в науковому дискурсі, пропонують контраргументи проти тези про занепад. Вони презентують позицію, згідно з якою зв'язок між соціальними групами та політичними елітами не лише можна зберегти, але й зміцнити [11]. Питання лише в пошуці адаптивних, партисипативних та прозорих механізмів, які відо-

бражають складність та різноманітність сучасних суспільств. Бехруз Аліхані інтегрує концепцію демократії в процесно-соціологічну концепцію демократизації та де-демократизації. Він обговорює, чому друга концепція більше відповідає реальності, ніж менш диференційована та статична концепція «постдемократії». За допомогою цієї нової процесно- або фігуративної соціологічної концепції можна емпірично дослідити як процеси демократизації, так і де-демократизації [5].

Оскільки дискурс щодо концептуального удосконалення демократії продовжує розвиватися у відповідь на глобальний та локальний тиск, демократизація має шанси щодо посилення новими формами взаємодії, співтворчості та колективного управління. Це до певної міри гарантує, що демократія залишиться динамічною та стійкою системою, здатною втілити проєкт інноваційного розвитку представницького, інклюзивного та партисипативного політичного управління.

Висновки. Таким чином, концептуальний дискурс постдемократії зосереджує увагу на занепаді функціонування демократії як сталої політичної системи. Питання демократичної трансформації майже не розглядається. Глибина сутність постдемократії в дискурсивних обговореннях полягає в тому, що елітарні групи де-факто перебирають на себе владні повноваження у міжвиборчий період та звужують кількість реальних політичних альтернатив під час виборчих політичних змагань. Багаторазове повторення цих кейсів призводить до депресивного сприйняття демократії масовими соціальними верствами, зокрема найманими працівниками. Подолання цього стану є можливим через розробку нових механізмів інтенсифікації соціально зумовленої політичної участі.

Висловлення позиції щодо де-демократизації спрямоване на демонстрацію процесуального виміру втрати актуальності демократичних цінностей як цілі політичних перетворень. Водночас в умовах сучасної України демократична система як ціннісний орієнтир набула стійкого характеру, тому положення пост-демократії виглядають досить непевно. Водночас слід враховувати дискредитаційний потенціал самого терміну «постдемократія» в умовах інформаційних та комунікаційних провокацій. Постдемократія в першу чергу є теоретичним конструктом. Натомість спроба використати його в маніпулятивному контексті спирається на необізнаність аудиторії та враження щодо занепаду демократичного політичного порядку в цілому. Слід усвідомлювати, що така точка зору є надто перебільшеною. У подальших дослідженнях слід розглянути постдемократичну візію в інституційному контексті перспектив політична модернізації в Україні та світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ланюк Є. Пост-демократія чи пост-диктатура? URL: <https://zbruc.eu/node/89027>
2. Самчук Зореслав Постправда як інструмент політичного нарративу епохи постмодерну. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Zoreslav-Samchuk-Alona-Hurkivska.pdf>
3. Ткач В. Постдемократія: цивілізація примусового укріплення URL: https://zn.ua/ukr/SOCIUM/postdemokratiya-civilizaciya-primusovogo-uspikhu_.html
4. Шоріна Т. Г. Постправда як реальність девальвованої культури в епоху кризи сучасної демократії. *Вісник Національного авіаційного ун-ту*. 2020. № 1. С. 114-121.
5. Alikhani B. Post-Democracy or Processes of De-Democratization? United States Case Study. URL: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/55221>
6. Agustín M. How to Escape from the Dead End of Post-Democracy? Representation and Principle of Popular Sovereignty. URL: https://filcasop.flu.cas.cz/images/uploaded/MC%20-%20crisis%20of%20democracy/MC%201_2017%2093-111%20Augustin%20-%20How%20to%20escape.pdf
7. Gray K. Beyond Post-Democracy: Precarious Labour in South Korea and the Legacies of Authoritarian Developmentalism. *Journal of Contemporary Asia*. 2026. 56(2). 221–242. <https://doi.org/10.1080/00472336.2025.2499566>
8. Habermas J. The Crisis of the European Union in the Light of a Constitutionalization of International Law. *The European Journal of International Law*. 23. 2012. No. 2. pp. 335-348. URL: <http://www.ejil.org/pdfs/23/2/2277.pdf>
9. Isackson P. A Post-Political World and the Powerless Public. URL: <https://www.fairobserver.com/politics/a-post-political-world-and-the-powerless-public/>
10. Rosanvallon P. Counter-Democracy: Politics in an Age of Distrust. Cambridge, Cambridge University Press, 2008. 116–117.
11. Urbinati N. Reflections on the Meaning of the «Crisis of Democracy». *Democratic Theory*. 3., 2016. N 1. 6–31. URL: <http://www.berghahnjournals.com/abstract/journals/democratic-theory/3/1/dt030102.xml>

REFERENCES:

1. Laniuk, Ye. Post-demokratiia chy post-dyktatura? URL: <https://zbruc.eu/node/89027> [in Ukrainian]
2. Samchuk, Zoreslav Postpravda yak instrument politychno naratyvu epokhy postmodernu. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Zoreslav-Samchuk-Alona-Hurkivska.pdf> [in Ukrainian]
3. Tkach, V. Postdemokratiia: tsyvilizatsiia prymusovoho uspikhu URL: https://zn.ua/ukr/SOCIUM/postdemokratiya-civilizaciya-primusovogo-uspikhu_.html [in Ukrainian]
4. Shorina, T. H. (2020) Postpravda yak realnist devalvovanoi kultury v epokhu kryzy suchasnoi demokrati. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho un-tu*. № 1. S. 114-121. [in Ukrainian]
5. Alikhani B. Post-Democracy or Processes of De-Democratization? United States Case Study. URL:

<https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/55221> [in English]

6. Augustín M. How to Escape from the Dead End of Post-Democracy? Representation and Principle of Popular Sovereignty URL: https://filcasop.flu.cas.cz/images/uploaded/MC%20-%20crisis%20of%20democracy/MC%201_2017%2093-111%20Augustin%20-%20How%20to%20escape.pdf [in English]

7. Gray, K. (2026) Beyond Post-Democracy: Precarious Labour in South Korea and the Legacies of Authoritarian Developmentalism. *Journal of Contemporary Asia*. 56(2). 221–242. <https://doi.org/10.1080/00472336.2025.2499566> [in English]

8. Habermas, J. (2012) The Crisis of the European Union in the Light of a Constitutionalization of Inter-

national Law. *The European Journal of International Law*. 23. No. 2. pp. 335-348. URL: <http://www.ejil.org/pdfs/23/2/2277.pdf> [in English]

9. Isackson, P. A Post-Political World and the Powerless Public. URL: <https://www.fairobserver.com/politics/a-post-political-world-and-the-powerless-public/> [in English]

10. Rosanvallon, P. (2008) *Counter-Democracy: Politics in an Age of Distrust*. Cambridge, Cambridge University Press. 116–117. [in English]

11. Urbinati, N. (2016) Reflections on the Meaning of the «Crisis of Democracy». *Democratic Theory*. 3. N 1. 6–31. URL: <http://www.berghahnjournals.com/abstract/journals/democratic-theory/3/1/dt030102.xml> [in English]

Conceptual discourse of post-democracy as an environment for generating models of new democratization

Pavlenko Andrii Oleksandrovych

Postgraduate Student at the Department of Political Science, Sociology and Public Administration
Oles Honchar Dnipro National University
Naukova str., 72, Dnipro, Ukraine
ORCID: 0009-0002-3875-8637

The article is devoted to the study of the discursive interpretation of post-democracy as a construct that reflects the social dimension of democracy and the basis for understanding the need for democratization based on specific demands and positions. The relevance of the topic is due to the fact that developed democracies that are experiencing a post-democracy crisis have the potential to «push back» from the lowest state of erosion and further qualitative progress. In addition, the modern digital political environment forms a new reality for horizontal public and non-public political consultations, which makes it possible to reveal the positions of key actors. In the context of the elitization of democratic politics, post-democratic trends contribute to alienation, apathy and distrust among citizens. A political and institutional environment dominated by technocratic governance and corporate influence is also formed. The aim of the article is to assess the heuristic capacity of the modern conceptual discourse of post-democracy in relation to new perspectives on democratization. It is established that digital technologies and e-participation platforms have revolutionized the possibilities of direct participation, allowing citizens to participate in policy-making processes. The author emphasizes that the plurality of social actors who can contribute to democratic processes if they are provided with appropriate institutional support and protection. The contemporary discourse of democratization innovations is a continuous, adaptive process, not a linear trajectory. It opens up space for meaningful experiments with new democratic models that respond to contemporary challenges. A key thesis of the discursive environment regarding many emerging democracies is the assertion that the process of democratization continues through institutional reforms, strengthening civil society, and international cooperation. The analysis of discursive perspectives emphasizes that the possibilities of democratization in the modern world remain promising, but the focus of transformations is shifting from simple procedural compliance to substantive engagement, empowerment, and co-creation. It is found that the arguments of the discourse participants express a well-founded concern that post-democratic regimes are characterized by the detachment of elites from public needs and aspirations. These comparisons reveal hidden alliances, intra-party information flows, and potential conflicts of interest. It is established that the discursive promotion of innovative democratic practices emphasizes the importance of decentralization and polycentric governance, where power is distributed between several levels and groups of political actors. It is found that the expression of a position on de-democratization is aimed at demonstrating the procedural dimension of the loss of relevance of democratic values as the goal of political transformations. Further research should focus on taking into account the discrediting potential of the term “post-democracy” itself in the context of information and communication provocations.

Key words: democratization, post-democracy, public discourse, political institutions, social strata, social demands, political consensus.

Дата першого надходження статті до видання: 18.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.04.2026